

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки підприємства та організації підприємницької діяльності
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою «Економіка підприємства та організація підприємницької діяльності»
(назва освітньої програми)

на тему: **«ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ
В ТОВ «АКАДЕМІУМ»**

Виконавець:

студент факультету ФЕУП

Шевченко Дмитро Олександрович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Кошельок Галина Володимирівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Собівартість продукції (послуг) – один з основних показників діяльності підприємства, який характеризує ступінь використання виробничих ресурсів та є одним із найважливіших критеріїв для оцінки ефективності компанії в цілому. Собівартість безпосередньо пов'язана із ціною готового виробу чи послуги, що надається. Це проявляється в тому, що вона є основою ціни товару і водночас обмежує господарську діяльність, оскільки жодне підприємство не зацікавлене у реалізації товарів чи послуг, ринкова ціна яких є нижчою за собівартість. Зменшення величини собівартості збільшує можливості підприємства за рахунок зниження цін стимулювати попит та підвищувати конкурентоспроможність своєї продукції, а також збільшувати прибуток, який є основою метою діяльності підприємств.

Аналіз собівартості продукції та послуг, а також пошук можливих резервів і шляхів її зниження є вкрай актуальним в сьогоденних умовах нестабільної ринкової кон'юнктури та гострої конкурентної боротьби між компаніями за споживачів. В даному показнику відображені витрати операційної діяльності підприємства за основними напрямками роботи. Зниження собівартості товарів та послуг сприяє підвищенню гнучкості підприємства в проведенні цінової політики, поліпшенню фінансово-економічного стану підприємства, а також є передумовою для зростання ефективності діяльності компанії в цілому. Таким чином, собівартість є важливим компонентом аналізу господарської діяльності підприємств.

Метою дослідження є пошук та економічне обґрунтування шляхів зниження собівартості медичних послуг ТОВ «Академіум» на підставі проведеного аналізу господарської діяльності підприємства та його фінансових показників.

Завдання дослідження:

- дослідити економічну сутність собівартості, її види та вплив на конкурентоспроможність підприємства;
- розглянути класифікацію та склад витрат на підприємстві за різними ознаками;
- обґрунтувати теоретико-методологічні підходи до формування собівартості медичних послуг в Україні;
- надати характеристику та провести аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності ТОВ «Академіум»;
- проаналізувати структуру та динаміку витрат підприємства;
- провести аналіз витрат на 1 грн. наданих послуг;
- розглянути напрямки зниження собівартості та запропонувати заходи, спрямовані на зниження собівартості послуг підприємства.

Об'єктом дослідження є господарська діяльність ТОВ «Академіум» у напрямку калькуляції та зниження собівартості послуг.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти формування собівартості послуг і шляхи її зниження.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувалися наступні методи: діалектичний (під час пошуку, систематизації та обробки інформації);

порівняння (для зіставлення даних у динаміці); системний аналіз (аналіз економічного стану досліджуваного підприємства); методи економічного аналізу (метод ізольованого впливу факторів при проведенні факторного аналізу витрат на 1 грн. наданих послуг); розрахунково-аналітичний; методи економіко-статистичного аналізу з використанням ЕОМ: графічний, табличний, класифікації, зведення та групування даних.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові акти України з питань калькуляції собівартості продукції та послуг, статистичні довідники, фінансова звітність ТОВ «Академіум» за 2017-2019 рр., матеріали науково-практичних конференцій, монографій, наукових статей, професійних періодичних видань, підручники з економіки вітчизняних та зарубіжних авторів, електронні ресурси.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього рівня бакалавра опубліковано 4 статті:

1. Аналіз матеріальних витрат ПрАТ «Стальканат-Сілур» та шляхи їх зменшення // Збірник науково-практичних статей. Одеський національний економічний університет. Обліково-економічний факультет (кафедра економічного аналізу). 2019. С. 210-214.

2. Аналіз методів внутрішнього ціноутворення підприємства // Науковий студентський вісник. Одеський національний економічний університет. Факультет економіки та управління підприємництвом. 2019. №31. Том №2. С. 238-241.

3. Особливості планування собівартості продукції в сучасних умовах господарювання // Науковий студентський вісник. Одеський національний економічний університет. Факультет економіки та управління підприємництвом. 2019. №31. Том №2. С. 255-258.

4. Шляхи зниження собівартості продукції на українських підприємствах // Науковий студентський вісник. Одеський національний економічний університет. Факультет економіки та управління підприємництвом. 2018. №29. С. 161-165.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (40 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 73 сторінки. Основний зміст викладено на 69 сторінках. Робота містить 10 таблиць, 5 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі роботи «**Теоретичні аспекти собівартості медичних послуг**» розглянуто теоретичні підходи до визначення терміну «собівартість», обґрунтовано необхідність зниження собівартості для досягнення високих конкурентних позицій, наведено класифікацію та склад витрат підприємства відповідно до чинних нормативно-правових документів та господарської практики, а також представлено особливості калькуляції собівартості медичних послуг, зокрема ті, що затверджені національними нормативно-правовими актами.

Другий розділ роботи «**Аналіз витрат та собівартості послуг ТОВ «Академіум»**» присвячено аналізу господарської діяльності товариства з обмеженою відповідальністю «Академіум» у цілому, надана характеристика та розглянута

динаміка основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства, розглянута динаміка та структура витрат протягом 2017-2019 рр., проаналізована структура собівартості послуг компанії, проведений факторний аналіз витрат, що впливають на 1 грн. наданих медичних послуг.

У третьому розділі «**Основні напрямки зниження собівартості медичних послуг підприємства**» на підставі проведеного аналізу визначено можливі підходи та напрямки щодо скорочення витрат підприємства, запропоновано три заходи, спрямовані на зниження собівартості медичних послуг та підвищення ефективності діяльності.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Собівартість продукції належить до найважливіших якісних показників, які в узагальненому вигляді відображають всі сторони господарської діяльності підприємств. Сьогодні науковці по-різному трактують термін «собівартість», однак серед них можна виділити певні спільні риси. Так, найбільш поширеним є трактування собівартості як грошового вираження затрат підприємства на виробництво та реалізацію продукції. Економічне значення зниження собівартості продукції підприємства полягає у збільшенні прибутку, що залишається у розпорядженні підприємства, у появі можливості для матеріального стимулювання робітників, а також у поліпшенні фінансового стану підприємства. Для коректного обліку витрат, що відносять на собівартість продукції (робіт, послуг), підприємства використовують планові калькуляції, а також кошториси витрат за окремим підрозділами підприємства.

2. Витрати підприємства класифікуються за низкою ознак, кожна з яких так чи інакше використовується в процесі калькуляції собівартості. Найбільш поширеними та важливими є класифікації витрат за економічними елементами та за статтями калькуляції. Перша класифікація затверджена на законодавчому рівні та у нормативно-правових документах, що регламентують порядок обліку витрат на підприємстві. Друга з названих класифікацій складається на кожному підприємстві в довільному порядку залежно від сфери його діяльності та галузі економіки. Саме це групування дає змогу точно визначити кількість та вартість ресурсів, необхідних для виготовлення одиниці продукції чи надання однієї послуги.

3. Медичні послуги, як специфічний вид діяльності, мають власні методичні підходи та особливості при калькуляції собівартості. Розрахунок собівартості медичних послуг, зокрема, передбачає поетапний розподіл витрат допоміжних та адміністративних медичних підрозділів на собівартість послуг, що надаються основними клінічними підрозділами закладу охорони здоров'я. Дана методика має назву «step-down», вона затверджена на законодавчому рівні та є обов'язковою у використанні бюджетними медичними закладами. Водночас, діяльність з обліку собівартості у медичних закладах приватної форми власності регламентується лише національними стандартами бухгалтерського обліку (П(С)БУ).

4. Об'єктом дослідження виступає господарська діяльність товариства з обмеженою відповідальністю «Академіум». Це сучасний медичний центр,

заснований в 2017 році, що спеціалізується на наданні послуг у сфері репродуктивної медицини. Протягом невеликого періоду часу клініка мала змогу завоювати прихильність чималої кількості пацієнтів за допомогою надання широкого спектру медичних послуг у галузі репродуктивного здоров'я та високого рівня сервісу. Аналіз показників фінансово-економічної діяльності підприємства показав, що ефективність діяльності підприємства є неоднозначною: у 2017 році підприємство було збитковим через необхідність великих інвестицій при відкритті клініки. Однак у 2018 році ефективність діяльності підприємства суттєво підвищилася – підприємство отримало чистий прибуток, а темпи зростання чистого доходу суттєво перевищили темпи зростання загальних витрат. Водночас у 2019 році спостерігається часткове зниження ефективності діяльності, що проявляється у зниженні рентабельності та перевищенні темпів зростання витрат над темпами зростання доходу. Дана ситуація обумовлює необхідність подальшого аналізу витрат підприємства.

5. Аналіз структури та динаміки витрат підприємства показав, що більша частина поточних витрат припадає на собівартість наданих послуг. При цьому питома вага адміністративних витрат та витрат на збут щорічно знижується. Дана тенденція є позитивною, оскільки свідчить про недопущення зростання позавиробничих витрат у структурі загальних витрат підприємства. Аналіз структури собівартості послуг показав, що медичні послуги підприємства є матеріаломісткими, оскільки більша частина затрат компанії припадає на матеріальні витрати. При цьому на підприємстві спостерігається щорічне зростання витрат за кожним економічним елементом витрат.

6. Для аналізу собівартості послуг підприємства було проведено аналіз рівня витрат на 1 грн. наданих послуг за 2017-2019 рр. за основною послугою підприємства – екстракорпоральним заплідненням. Розрахунки показали, що у 2018 році порівняно із 2017 роком рівень витрат на 1 грн. наданих послуг зменшився на 0,67 грн. або на 42,9 %, що є позитивною тенденцією. Однак у 2019 році порівняно із 2018 роком спостерігається протилежна тенденція, а саме зростання даного показника за 0,03 грн. або на 3,37 %. Факторний аналіз рівня витрат на 1 грн. наданих послуг, що був проведений за допомогою методу ізольованого впливу факторів, показав, що збільшення постійних витрат викликало зростання показника на 0,17 грн., а збільшення питомих змінних витрат обумовило зростання рівня витрат на 1 грн. наданих послуг на 0,10 грн.

7. Автором було запропоновано впровадження таких заходів, спрямованих на зменшення собівартості медичних послуг ТОВ «Академіум»:

- оптимізація графіку роботи медичного центру, що обумовить часткове скорочення адміністративного та допоміжного медичного персоналу разом зі зменшенням витрат на комунальні послуги;

- впровадження самостійних досліджень аналізів крові за допомогою автоматичних аналізаторів;

- розширення спектру послуг, що сприятиме зменшенню питомих умовно-постійних витрат.

Ці рекомендації дозволяють скоротити собівартість однієї медичної послуги підприємства на 5,2 %. Капітальні вкладення при цьому складуть близько 200 тис. грн., а термін їхньої окупності – 0,65 років. Таким чином, означені заходи є економічно ефективними.